

AgEcon SEARCH
RESEARCH IN AGRICULTURAL & APPLIED ECONOMICS

The World's Largest Open Access Agricultural & Applied Economics Digital Library

This document is discoverable and free to researchers across the globe due to the work of AgEcon Search.

Help ensure our sustainability.

Give to AgEcon Search

AgEcon Search

<http://ageconsearch.umn.edu>

aesearch@umn.edu

*Papers downloaded from **AgEcon Search** may be used for non-commercial purposes and personal study only. No other use, including posting to another Internet site, is permitted without permission from the copyright owner (not AgEcon Search), or as allowed under the provisions of Fair Use, U.S. Copyright Act, Title 17 U.S.C.*

No endorsement of AgEcon Search or its fundraising activities by the author(s) of the following work or their employer(s) is intended or implied.

Tímár Mátyás:

**Gazdaságpolitika Magyarországon
(1967—1973)**

Tímár Mátyás könyve különleges helyet foglal el a gazdaságirányítás jelenlegi rendszeréről szóló munkák sorában. A szerző túllép a gazdaságirányítás szűkebb értelemben vett témakörén, és a gazdaságirányítás jelenlegi rendszerét egy általános gazdaságpolitikai koncepció megvalósításaként értelmezi. Ily módon a mű jelentős hozzájárulás a gazdaságpolitikai irodalom bázisának kibővítéséhez, és a szó igazi értelmében összefoglaló, szintetizáló jellegű. A különböző vitakérdésekben a szerző nemcsak elméleti szempontból foglal állást, hanem a gyakorlati megvalósítással járó esetleges követelményeket is mérlegeli. A bevezetőben rövid áttekintést ad a magyar gazdasági fejlődés felszabadulást követő negyedszázadáról, a tervgazdálkodás megindulását követő időszakban érvényesült gazdaságpolitikai célokról, az elért eredményekről és az elkövetett hibákról. A könyv első része két fejezetet tartalmaz. Az első fejezet az 1968-ban megkezdett gazdaságirányítási reform előzményeivel foglalkozik. Áttekinti a reformot közvetlenül megelőző — de már a reform céljait szolgáló — gazdaságfejlesztési intézkedéseket. Az első rész második fejezete a reform megvalósításának első öt évében elért eredményeket és a felmerült nehézségeket mutatja be. Vizs-

gálja a gazdasági növekedés minden lényeges mutatóját úgy, hogy a reform megkezdését követő öt esztendő adatait egybeveti a reform bevezetését megelőző esztendőik adataival.

A könyv második részében a szerző körvonalazza társadalmi-gazdasági fejlődésünk céjait és részletezi a célok tartalmát.

A gazdaságpolitikai célrendszer meghatározása részletes: a termelés technikai korszerűsítésének, hatékonysági szintjének és az életszínvonalnak minden lényeges összetevőjére kiterjed. A következő fejezet a népgazdaság szerkezeti átalakításával és az ezt célzó fejlesztési politikával foglalkozik. A gazdasági szerkezetre vonatkozó eddigi munkáktól eltérően a szerző nagyon világosan tisztázza, hogy milyen követelmények támasztandók, sőt bemutatja a gazdaságszerkezet fejlesztésével összefüggő leglényegesebb tendenciákat is. Ebben a kérdésben iparági mélységig hatol, s a feladatokat rendkívül konkrétan rögzíti. Külön fejezetet szentel a szerző az életszínvonal-politikának, amelyben igen érdekes fejtegetések találhatók az életszínvonal differenciálásával kapcsolatos megfontolásokról és dilemmákról. A könyv utolsó fejezete azokat a feladatokat foglalja össze, amelyek az irányítási rendszer további fejlesztéséhez szükségesek. A magyar szakirodalom olyan művel gazdagított, amelyet az elméleti érdeklődésű közgazdászok és a gazdasági fejlesztés gyakorlati területén működő szakemberek régóta vártak.

(Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó)

előd
alap
időb

éspe

váll
ninc

port
oszt

hatá
zók:

A BÉRSZÍNVONAL ALAKULÁSÁRA HATÓ TÉNYEZŐK AZ ÁLLAMI GAZDASÁGOKBAN

SZEDERKÉNYI HENRIK dr.

A következőkben — az Agrárgazdasági Kutató Intézet (illetőleg jogelődei) által 1955 óta megfigyelt 33 reprezentatív állami gazdaság adatai alapján — vizsgálat tárgyává tettem, hogy miként alakul a teljes munkaidőben foglalkoztatottak átlagbére az egyes főbb gazdaságcsoportokban.

Ehhez a vizsgálathoz a gazdaságokat 4 ismérv szerint csoportosítottam, és pedig:

- a földhasználati érték,
- a területnagyság,
- a termelési színvonal és
- a vállalati besorolás (kategória) szerint.

Az első 3 ismérv szerint a gazdaságokat 5—5 csoportba osztottam, a vállalati besorolásnál viszont csak 4 csoportba, mivel „kiemelt” vállalat nincs a reprezentatív gazdaságok között.

A földhasználati érték alapján történő csoportosításnál egy-egy csoportba a területegységre jutó átlagos kataszteri tiszta jövedelmük szerint osztottuk be a gazdaságokat, az alábbi értékhatárok figyelembevételével:

- I. csoport 12 ar. K./ha alatt
- II. csoport 12—16 ar. K./ha
- III. csoport 16,1—20 ar. K./ha
- IV. csoport 20,1—24 ar. K./ha
- V. csoport 24 ar. K./ha felett

A gazdaságok területnagyság szerinti csoportjainál alkalmazott mérethatárok — hektárban adott szántóegyenértékkel számolva — a következők:

- I. csoport 4000-nél kisebb
- II. csoport 4001—5500
- III. csoport 5501—7000
- IV. csoport 7001—9000
- V. csoport 9000-nél nagyobb

1. táblázat

A VIZSGÁLT GAZDASÁGOK CSOPORTOKON BELÜLI MEGOSZLÁSA

Csoport	A gazdaságok száma 1972-ben a			
	földhasználati érték	területnagyság	termelési színvonal	vállalati besorolás
	szerint képzett csoportokban			
I.	5	5	2	—
II.	5	7	8	3
III.	10	10	6	24
IV.	4	3	9	4
V.	9	8	8	2
Összesen	33	33	33	33

A termelési színvonal szerinti csoportosítás értékhatárait a hektárban adott szántóegyenérték egységére jutó bruttó termelés alábbi értékei adták:

- I. csoport 14 000 Ft-nál kisebb
- II. csoport 14 001—18 000 Ft
- III. csoport 18 001—22 000 Ft
- IV. csoport 22 001—26 000 Ft
- V. csoport 26 000 Ft-nál nagyobb

Vállalati besorolás szempontjából A, B, C és D kategóriák vannak a reprezentatív gazdaságok között.

A földhasználati érték és a vállalati besorolás szerinti csoportosítás alapját az 1971. évi helyzet képezi. A csoportban szereplő gazdaságok tehát a vizsgált 5 év alatt nem cseréltek csoportot. A területnagyság és a termelési színvonal szerint képzett csoportokba a gazdaságok mindig folyó évi adataik alapján soroltattak be, ezért megtörténhetett, hogy a gazdaságok — a területnagyság-változások következtében — évenként más csoportokba kerültek.

A gazdaságok 1972. évi megoszlása a fentiek alapján képzett csoportokon belül az 1. táblázat szerint alakult.

A FÖLDHASZNÁLATI ÉRTÉK ÉS AZ ÁTLAGBÉR

A földhasználati érték szerinti csoportosítástól azt vártam, hogy a jobb földhasználati értékű földeken több termelési értéket érnek el a gazdaságok, és ez magasabb átlagbér-színvonallal jár együtt. Az öt csoport átlagbér-színvonala között azonban, a 2. táblázat tanúsága szerint alig van eltérés. 5 év átlagában nagyjából 25 000 Ft körül mozog az átlagbér-színvonal, amelytől csak az első és a negyedik csoport üt el ennél alacsonyabb voltá-

2. táblázat

ÁTLAGBÉR-ALAKULÁS A GAZDASÁGOK FÖLDHASZNÁLATI ÉRTÉK SZERINTI CSOPORTJAIBAN

Csoport	Átlagbér az						
	1968.	1969.	1970.	1971.	1972.	öt év átlagában, Ft/fő	öt csoport átlagának %-ában
	évben forint/fő						
I.	20 539	22 118	23 856	25 270	26 843	23 787	94,00
II.	20 837	22 897	25 316	27 645	28 868	25 369	100,28
III.	22 402	23 929	25 444	27 291	28 393	25 457	100,63
IV.	21 685	23 292	24 682	26 745	28 214	24 818	98,11
V.	22 955	24 121	26 340	27 464	28 806	25 892	102,35
Átlag	23 130	23 591	25 432	27 066	28 329	25 297	100,00

3. táblázat

TERMELÉSI ADOTTSÁGOK ÉS GAZDÁLKODÁSI EREDMÉNYEK
A KÜLÖNBÖZŐ FÖLDHASZNÁLATI ÉRTÉKŰ GAZDASÁGCSOPORTOKBAN

Csoport	1 ha-ra jutó kataszteri tiszta jövedelem	A gazdaságok átlagos területnagysága	100 szántó- egységre jutó munkaerő- létszám	1 szántóegységre jutó		
				bruttó termelési érték	halmozatlan termelési érték	vállalati eredmény
	ar. K./ha	ha	fő	Ft		
I.	11,28	6114	14,00	14 795	11 341	1537
II.	14,01	4854	13,58	20 434	12 005	1352
III.	17,80	6729	14,68	19 203	12 750	1326
IV.	22,12	6005	15,41	21 979	16 061	2182
V.	31,09	8072	14,88	22 525	16 050	3312

val. Ez részben összefügg az egyes csoportokhoz tartozó gazdaságok termelési színvonalával, amely 5 év átlagában a 3. táblázat szerint alakult.

A földhasználati érték szerinti csoportosításban, halmozatlan számítás mellett a harmadik, bruttó számítás mellett pedig az ötödik csoport termelési érték-színvonalára töri meg a földhasználati értékkel párhuzamos emelkedés tendenciáját. Megítélésem szerint a halmozatlan számítással kapott eredmény a reálisabb, mivel a bruttó számítás mellett — annak közismert statikus és dinamikus torzításai miatt — a halmozások mértékétől függően alakul a termelési színvonal.

A vállalati eredmény alakulása kétféleképpen is jellemezhető: az is mondható, hogy az első három csoportban csökkenő irányzatú, de úgy is fogalmazható, hogy csak a III. csoporttól kezdve emelkedik következetesen a termelési érték-növekedés tendenciájával párhuzamosan.

A munkabér-színvonal nem követi a csoport termelési értéke színvonalának mozgását. Ha így volna, akkor az 5 év átlagában a II. csoportban a munkabér-színvonalnak magasabbnak kellene lennie az utána következőnél, de nem így van. A IV. csoport színvonala megtöri az emelkedés tendenciáját, de nemcsak átlagosan, hanem az 1968—1969. és 1970. években is. 1971-ben és 1972-ben pedig a második és a harmadik csoport bérszínvonala haladja meg az utána következőt.

Egyébként az egyes csoportok az átlag körül nem nagy mértékben szóródnak. Három esetben alig haladják meg, két esetben pedig (főként az első csoportban) elmaradnak az 5 évi átlagbér színvonalától.

A TERÜLETNAGYSÁG ÉS AZ ÁTLAGBÉR

A területnagyság szerint csoportosított gazdaságok átlagos munkabér-színvonalának alakulását a 4. táblázat mutatja.

A 4. táblázatból látható, hogy az átlagbér-színvonal nem mutat szoros összefüggést a területkapacitással. Az 1968., 1971., 1972. években és az 5 év átlagában a IV. csoport megtöri a feltételezett ilyen tendenciát. 1968-ban még az I., 1969-ben a II., 1970-ben pedig az I. és II. csoport is „kilóg” a sorból. Igaz ugyan, hogy az egyes csoportok ötéves átlagának az 5 csoport átlagához viszonyított nagysága — az utolsó előtti csoport kivételével — a területkapacitással együtt emelkedő jellegű, de el kell ismerni, hogy ez az „emelkedés” nem számottevő.

Érdeemes megvizsgálni azt is, hogy hasonlóan laza-e az összefüggés a területnagyság és a termelési eredmények között. Az erre vonatkozó adatokat az 5. táblázat tartalmazza.

Az 5. táblázatból az olvasható ki, hogy a területnagyság emelkedését általában követi a területegységre jutó termelési érték nagysága is, mind

4. táblázat

AZ ÁTLAGBÉR ALAKULÁSA A KÜLÖNBÖZŐ TERÜLETNAGYSÁGÚ
GAZDASÁGCSPORTOKBAN

Csoport	Átlagbér az						
	1968.	1969.	1970.	1971.	1972.	öt év átlagában, Ft/fő	öt csoport átlagának %-ában
	évben, forint/fő						
I.	22 060	22 923	24 634	25 857	26 968	24 319	96,1
II.	21 359	23 316	25 301	26 671	27 620	24 741	97,8
III.	21 970	23 161	24 525	26 941	28 372	25 223	99,7
IV.	21 236	23 277	24 746	26 694	27 371	24 216	95,7
V.	23 089	24 274	26 328	27 602	28 982	26 201	103,6
Átlag	22 130	23 591	25 432	27 066	28 329	25 297	100,0

5. táblázat

TERMELÉSI ADOTTSÁGOK ÉS GAZDÁLKODÁSI EREDMÉNYEK
A KÜLÖNBÖZŐ TERÜLETNAGYSÁGÚ GAZDASÁGCSOPORTOKBAN

Csoport	1 ha-ra jutó kataszteri tiszta jövedelem	A gazdaságok átlagos területnagysága	100 szántégy- ségre jutó munkaerő- létszám	1 szántégségre jutó		
				bruttó termelési érték	halmozatlan termelési érték	vállalati eredmény
				Ft		
	ar. K./ha	ha	fő			
I.	19,37	3 065	13,42	17 091	11 671	8 256
II.	19,32	4 885	14,02	18 281	12 227	12 049
III.	21,09	6 182	14,07	20 515	13 293	14 977
IV.	18,88	7 767	15,10	17 762	12 772	9 430
V.	24,05	10 601	15,22	22 303	16 073	18 550

bruttó, mind halmozatlan számítás mellett, kivéve a IV. csoportot, amely megtöri az emelkedő tendenciát, mert ennek a csoportnak a termelési színvonal az előző csoporté alatt marad. Feltételezhetően annak következtében, hogy földhasználati értéke is rosszabb az előző csoportnál. Egyébként az egyes csoportok földminősége a területnagyság emelkedésével javul, és munkaerő-sűrűsége is egyre nagyobbá válik.

A TERMELÉSI SZÍNVONAL ÉS AZ ÁTLAGBÉR

A termelési színvonal szerint csoportosított gazdasági átlagbér-színvonal alakulását a 6. táblázat mutatja.

A 6. táblázat adatait statikusan, éveken belül vizsgálva megállapíthatjuk, hogy a termelési színvonal és az átlagbér-színvonal kapcsolatában

6. táblázat

ÁTLAGBÉR-ALAKULÁS A GAZDASÁGOK KÜLÖNBÖZŐ TERMELÉSI SZÍNVONAL SZERINTI
CSOPORTOSÍTÁSÁBAN

Csoport	Átlagbér az						
	1968.	1969.	1970.	1971.	1972.	öt év átlagában, Ft/fő	öt csoport átlagának %-ában
	évben, forint/fő						
I.	21 173	22 492	22 459	24 057	26 080	22 169	87,8
II.	21 779	22 710	25 298	26 300	27 274	24 164	95,5
III.	23 278	24 133	24 468	27 435	27 552	24 900	98,4
IV.	21 748	24 869	26 633	26 816	28 109	26 516	104,8
V.	—	—	28 501	27 930	29 690	28 802	113,9
Átlag	22 130	23 591	25 432	27 066	28 329	25 297	100,0

csupán 1969-ben és 1972-ben látni szorosabb összefüggést, amikor is a magasabb termelési színvonallal magasabb átlagbér-színvonal járt együtt. A többi években akadt egy-egy csoport, amely megtörte ezt a tendenciát. Így 1968-ban a IV., 1970-ben a III., 1971-ben ugyancsak a IV. csoport átlagbér-színvonala alacsonyabb, mint a megelőző alacsonyabb termelési színvonalú gazdaságcsoporté.

Csoporton belül, fejlődésében vizsgálva az összefüggést, az esetek többségében a termelési színvonallal párhuzamosan, évről évre magasabb az átlagbér-színvonal, kivéve az I. csoportot, amely 1971-ben szintén nem érte el az átlagbér-színvonal előző évi csoportátlagát.

Az ötéves csoportátlagoknál az öt csoport átlagához viszonyított arányszámok 88%-tól lépcsőzetesen 114%-ig emelkednek. Valamennyi csoportismérv közül tehát a legerőteljesebb kapcsolatot itt találjuk. Ebből azt a következtetést vonhatjuk le, hogy a munkabér-színvonal emelkedése szoros függvénye a termelési színvonal emelkedésének.

A VÁLLALATI BESOROLÁS ÉS AZ ÁTLAGBÉR-SZÍNVONAL

A vállalati besorolás és az átlagbér-színvonal közötti összefüggésre a 7. táblázat adatai világítanak rá. Az adatokban érvényesülő tendencia az, hogy minél alacsonyabb kategóriájúak a vállalatok, annál alacsonyabb az átlagbér-színvonaluk.

A 7. táblázatban csupán az első 3 évben látni eltérést e tendenciától, amennyiben a C kategóriájú gazdaságok 1968-ban és 1969-ben, a D kategóriájúak pedig 1970-ben megtörik az átlagbér-színvonal csökkenő tendenciáját. 1971-ben és 1972-ben, valamint az 5 év átlagában viszont következetesen érvényesül a vállalati besorolás és az átlagbér-színvonalak között szükségszerűen fennálló összefüggés. A termelési adottságaiknál és eredményeiknél fogva magasabb kategóriába sorolt gazdaságoknál ugyanis szük-

7. táblázat

ÁTLAGBÉR-ALAKULÁS A KÜLÖNBÖZŐ VÁLLALATI KATEGÓRIÁBA SOROLT GAZDASÁGCSOPORTOKNÁL

Csoport	Átlagbér az					öt év átlagában, Ft/fő	öt csoport átlagának %-ában
	1968.	1969.	1970.	1971.	1972.		
	évben, forint/fő						
A	23 631	24 670	27 243	27 753	29 428	26 468	104,6
B	21 755	23 490	25 189	27 048	28 181	25 195	99,6
C	22 731	24 067	23 876	25 956	27 484	24 326	96,2
D	21 171	22 667	24 109	24 939	26 216	23 712	93,7
Átlag	22 130	23 591	25 432	27 066	28 329	25 297	100,0

8. táblázat

TERMELÉSI ADOTTSÁGOK ÉS GAZDÁLKODÁSI EREDMÉNYEK
A KÜLÖNBÖZŐ VÁLLALATI KATEGÓRIÁBA TARTOZÓ GAZDASÁGCSOPORTOKBAN

Csoport	1 ha-ra jutó kataszteri tiszta jövedelem	A gazdaságok átlagos területnagysága	100 szántóegységre jutó munkacérlétszám	1 szántóegységre jutó		
				bruttó termelési érték	halmozatlan termelési érték	vállalati eredmény
	ar. K./ha	ha	fő	Ft		
A	27,50	14 470	16,15	24 993	17 802	4397
B	20,50	6 847	14,40	19 882	13 717	1778
C	19,32	3 999	12,82	14 333	9 613	842
D	16,19	2 626	10,86	13 368	9 250	1619

ségszerűen magasabb az átlagbér-színvonal, mint az alacsonyabb kategóriájú gazdaságokban.

A vállalati besorolás és a termelési eredmények, valamint a kapacitások közötti összefüggésekre a 8. táblázat adatai adnak eligazítást.

A 8. táblázat szerint az egyes kategóriákba besorolt gazdaságok minél alacsonyabb kategóriájúak, annál kisebb a területük, egyre rosszabbak a talajadottságaik, alacsonyabb a munkacérsűrűségük és lényegében ugyanaz mondható el a termelési értékük és a vállalati eredményük színvonaláról is. Kivételt csupán a C kategória vállalati eredménye képez, amely megtöri ezt a tendenciát. Ennek az a magyarázata, hogy az utánuk következő D kategóriájú gazdaságok — kedvezőtlen adottságaik ellenére — a termelési adottságaikhoz alkalmazkodva, jól alakították ki termelési szerkezetüket, jobban szervezték meg a munkát, aminek következtében jobb eredményeket értek el, mint a náluk jobb adottságokkal bíró C csoport gazdaságai.

Jellemző a D csoportba tartozó egyik gazdaságra, hogy az előző csoportoknál rosszabb adottságai ellenére, termelési eredményével 1972-ben a második legjobb gazdaságnak bizonyult a reprezentatív gazdaságok között.

AZ ÁTLAGKERESLET ÉS A GAZDASÁGOK TERÜLETI ELIHELYEZKEDÉSE

Tájékoztató céljából érdemes megismerni azt is, hogy miként alakult a vizsgált időszakban az egy fő átlagos statisztikai állományi létszámra jutó éves átlagkereslet az ország egyes megyéinek állami gazdaságaiban. Az adatokat az Állami Gazdaságok Országos Központja által az 1968—1972. évi gazdálkodás értékeléséről kiadott elemző füzetek tartalmazták (az 1968. évi adat számtani, a további adatok pedig súlyozott átlagok).

A következő oldalon közölt 9. táblázatban bemutatott, megyénként csoportosított adatok szerint az átlagkeresetek alakulásából a természeti és közgazdasági adottságoknak az átlagkeresetekre gyakorolt hatására lehet következtetni. Jól szemlélteti ezt az 1. ábra is.

ág-okban

is a ma-
együtt.
denciát.
rt átlag-
ési szín-

ek több-
sabb az
nem érte

t arány-
csoport-
ól azt a
se szoros

ggésre a
ncia az,
yabb az

enciától,
kategó-
endenci-
vetkeze-
között
eredmé-
nis szük-

7. táblázat

DLT

ít csoport
gának %-ában

104,6

99,6

96,2

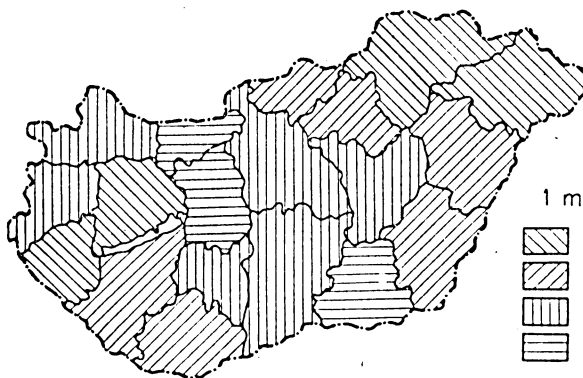
93,7

100,0

9. táblázat

EGY FŐ ÁTLAGOS MUNKAVÁLLALÓRA JUTÓ
ÉVI ÁTLAGKERESET MEGYEI BONTÁSBAN

Megye	Átlagkereset az				
	1968.	1969.	1970.	1971.	1972.
évben, Ft					
Báranya	21 526	22 758	24 271	25 272	26 630
Bács-Kiskun	20 957	22 652	24 370	25 311	27 003
Békés	22 874	23 935	24 939	25 764	26 743
Borsod	20 497	21 607	23 457	24 481	24 558
Csongrád	22 866	24 353	25 749	26 911	28 807
Fejér	22 822	23 927	25 947	26 346	28 576
Győr-Sopron	21 291	22 930	24 858	25 824	27 756
Hajdú-Bihar	22 122	23 167	24 404	24 966	26 723
Heves	20 918	23 195	24 811	25 198	26 780
Komárom	22 880	24 210	27 187	27 199	28 837
Nógrád	20 887	22 176	23 392	24 073	26 423
Pest	21 661	23 410	24 874	25 732	27 606
Somogy	20 364	21 905	23 822	24 759	26 420
Szabolcs-Szatmár	19 719	21 436	22 740	24 306	25 782
Szolnok	22 422	24 156	25 583	26 393	27 786
Tolna	21 433	22 728	24 721	25 441	27 150
Vas	21 596	22 863	25 355	25 723	27 799
Veszprém	20 397	21 753	23 427	23 962	25 859
Zala	20 452	21 109	22 325	23 436	25 375

1 munkavállalóra jutó kereset

- 26 000 Ft/fő/évnél kevesebb
- 26 001-27 000 Ft/fő/év
- 27 001-28 000 Ft/fő/év
- 28 000 Ft/fő/évnél több

1. ábra. 1 fő átlagos munkavállalóra jutó kereset 1972-ben, megyénként

0. táblázat

1972.

6 630

7 003

6 743

4 558

8 807

8 576

7 756

6 723

6 780

8 837

6 423

7 606

6 420

5 782

7 786

7 150

7 799

5 859

5 375

reset

veoseb

v

v

bb

nt

Legnagyobb az évi átlagkereset (több mint 28 000 Ft/fő) 1972-ben Csongrád, Fejér és Komárom megyékben, amelyek talajadottságai a legjobbak, illetőleg az utóbbinál a bábolnai gazdaság kiemelkedő eredményei indokolják a legmagasabb átlagkereseti színvonalat. Legrosszabbak a kereseti viszonyok (nem érik el az évi 26 000 Ft/főt) a legmostohább talajadottságokkal bíró megyék: Borsod, Szabolcs-Szatmár, Veszprém és Zala állami gazdaságaiban.

ÖSSZEFOGLALÁS

A munkabér-színvonal alakulásáról összegezésül elmondható, hogy lényegében minél jobb földterületen gazdálkodnak, minél nagyobb területűek, minél magasabb termelési színvonalúak, illetőleg minél magasabb vállalati besorolásúak a gazdaságok, annál magasabb átlagbér-színvonalat tudnak tartani. Főként az utóbbi két ismérv hat erőteljesen ebben az irányban. A megfogalmazott tendenciától eltérő megnyilvánulások a földhasználati értékek közötti eltérések, illetőleg a termelési szerkezet jobb, vagy kevésbé jó kialakításával és a munka megszervezése közötti különbségekkel magyarázhatók. Nagyjából azonban elmondható, hogy az esetek többségében a magasabb termelési színvonal magasabb átlagbér-színvonallal járt együtt.

Автор анализировал уровень оплаты труда в 33 госхозах, хорошо представляющих все госхозы страны, с целью выявления тех факторов, которые больше всего влияют на формирование уровня оплаты труда. Были анализированы временные ряды за 5 лет относительно влияния на уровень средней оплаты труда качества земли, размера площади, уровня производства, принадлежности к государственным предприятиям. Исследование закончилось такими результатами, что средний уровень оплаты труда в первую очередь зависит от производственного уровня и принадлежности к государственным предприятиям. В тоже время последний фактор является сентитическим, потому что при этом принимают в расчет и территориальные данные.

Der Verfasser hat mit dem Ziele das Lohnniveau von 33 — die ungarischen Staatsgüter vollwertig repräsentierenden — staatlichen landwirtschaftlichen Betriebe analysiert dass jene Faktoren aufgewiesen werden können die am meisten die Gestaltung des Durchschnittsniveaus beeinflussen. Zwecks Bestimmung dieser Einwirkungen wurden die Daten der Bodenqualität, Flächenausmasse, Produktionsniveauus und Betriebseinreihung aufgrund fünfjähriger Zeitfolgen, untersucht. Gemäss den erhaltenen Ergebnissen konnte festgestellt werden dass das Niveau der Durchschnittslöhne in erster Linie von der Gestaltung des Produktionsniveauus und Betriebseingliederung abhängig ist. Der letztgenannte Faktor kann aber synthetisch bewertet werden weil bei der Eingliederung der staatlichen landwirtschaftlichen Unternehmungen die flächenmüssige Gegebenheiten auch in Betracht gezogen werden.

The author analysed the wage-level in 33 state farms well representative for all state farms of the country, aiming to indicate all factors which most significantly influence the development of the average wage level. He took five year's time series in analysis considering the impact of soil quality, land size, production level and classification of the enterprises exerted on the average wage level. His surveys were closed with the result that the level of average wages mostly depends upon the trend of production level and upon enterprise classification. This latter factor, however, is an agregate one since also territorial conditions are taken into consideration within the classification of the enterprises.